

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLINGS FÖRDRAGSSERIE

Utgiven i Helsingfors den 20 december 2012

94/2012

(Finlands författningssamlings nr 827/2012)

Statsrådets förordning

om sättande i kraft av avtalet om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock mellan Republiken Estland, Republiken Finland, Republiken Lettland och Konungariket Norge samt om ikraftträdande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

Utfärdad i Helsingfors den 13 december 2012

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock mellan Republiken Estland, Republiken Finland, Republiken Lettland och Konungariket Norge (597/2012):

1 §

Det i Tallinn den 4 juni 2012 ingångna avtalet om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock mellan Republiken Estland, Republiken Finland, Republiken Lettland och Konungariket Norge träder i kraft den 23 december 2012 så som därom har överenskommit.

Avtalet har godkänts av riksdagen den 24 september 2012 och av republikens president den 2 november 2012. Godkännandeinstrumentet har deponerats hos Konungariket Norge den 2 november 2012.

2 §

De bestämmelser i avtalet som inte hör till området för lagstiftningen är i kraft som förordning.

Helsingfors den 13 december 2012

Trafikminister *Merja Kyllönen*

3 §

Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock mellan Republiken Estland, Republiken Finland, Republiken Lettland och Konungariket Norge (597/2012) träder i kraft den 23 december 2012.

4 §

Denna förordning träder i kraft den 23 december 2012.

Regeringsråd *Maija Ahokas*

Fördragstext

AVTAL OM INRÄTTANDE AV ETT NORDEUROPEISKT FUNKTIONELLT LUFTRUMSBLOCK MELLAN REPUBLIKEN ESTLAND, REPUBLIKEN FINLAND, REPUBLIKEN LETTLAND OCH KONUNGARIKET NORGE

AGREEMENT ON THE ESTABLISHMENT OF THE NORTH EUROPEAN FUNCTIONAL AIRSPACE BLOCK BETWEEN THE REPUBLIC OF ESTONIA, THE REPUBLIC OF FINLAND, THE REPUBLIC OF LATVIA AND THE KINGDOM OF NORWAY

Republiken Estland, Republiken Finland, Republiken Lettland och Konungariket Norge, ne-dan kallade "den avtalsslutande staten" eller "de avtalsslutande staterna",

The Republic of Estonia, the Republic of Finland, the Republic of Latvia and the Kingdom of Norway, hereinafter referred to as the "Contracting State" or the "Contracting States",

som beaktar förordningarna av Europaparlamentet och rådet gällande det gemensamma eu-ropeiska luftrummet, de relevanta genomförandereglererna och uttalandet från medlemsstaterna om militära frågor avseende det gemensamma europeiska luftrummet av den 31 mars 2004,

Having regard to the Regulations on the Single European Sky of the European Parliament and the Council, the relevant implementing rules, the statement by the EU Member States on military issues relating to the Single European Sky of 31 March 2004;

som hänvisar till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet av den 3 januari 1994,

Referring to the Agreement on the European Economic Area of 3 January 1994;

som erkänner de skyldigheter som binder varje avtalsslutande stat som är part i den år 1944 ingångna konventionen angående internationell civil luftfart (Chicagokonventionen),

Recognizing the obligations that each Contracting State is bound by as parties to the Convention on International Civil Aviation of 1944 (Chicago Convention);

som beaktar behovet av ett nära samarbete mellan de avtalsslutande staterna för att inrätta ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock och för att säkerställa dess funktion,

Taking into account the need for close cooperation between the Contracting States to establish the North European Functional Airspace Block (NEFAB) and to ensure its functionality;

som beaktar den genomförbarhetsstudie som lades fram i augusti 2011 gällande ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock,

Having regard to the Feasibility Study Report of NEFAB of August 2011;

som beaktar ministrarnas gemensamma avsiktsförklaring om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock av den 30 augusti 2011,

Taking into account the joint ministerial declaration of intent for the creation of NEFAB of 30 August 2011;

som erkänner vikten av ett fortsatt nära

Recognizing the importance of continuing

samarbete med Island, med det dansk-svenska funktionella luftrumsblocket samt med andra angränsande funktionella luftrumsblock med tanke på en eventuell sammanlagning i framtiden,

som beaktar Nationernas förbunds konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering av år 1921,

som anser att ett synsätt med utgångspunkt i samarbete i fråga om flygledningstjänst är ett betydande framsteg mot uppfyllande av behoven hos civil och militär flygtrafik,

som noterar att bestämmelserna i avtalet inte får äventyra de avtalsslutande staternas befintliga avtal om delegering av uppgifter som gäller luftrumsplanering till internationella försvarsorganisationer och regionala projekt,

som anser att inrättandet av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock förutsätter ett förbättrat och ökat tillhandahållande av flygtrafiktjänster över nationsgränserna,

som erkänner att ett nära samarbete mellan leverantörer av flygtrafiktjänster är av högsta vikt för att uppfylla behoven hos civil och militär flygtrafik,

som beaktar vikten av principen om en rättvisekultur ("just culture") sådan den framgår i den internationella och europeiska lagstiftningen,

som strävar efter att uppnå en maximal kapacitet, effekt och effektivitet av nätverket för flygledningstjänst samtidigt som en hög säkerhetsnivå bevaras,

som är övertygade om det tilläggsvärde som ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock medför för miljöns allmänna hållbarhet,

som erkänner att ingående av avtalet om inrättande av ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock mellan de avtalsslutande staterna inte kränker principen om att varje avtalsslutande stat har fullständig och exklusiv suveränitet i luftrummet över sitt territorium,

close cooperation with Iceland and the Danish-Swedish functional airspace block, as well as other neighboring functional airspace blocks with the possibility of a future consolidation as a vision;

Taking into account the Agreement on demilitarisation and neutralisation of the Åland Islands of 1921;

Considering that a cooperative approach to air traffic management is a major step towards fulfilling the needs of civil and military air traffic;

Noting that the provisions of this Agreement shall not compromise existing agreements of the Contracting States concerning delegated functions on airspace management to the international defence organisations and regional projects;

Considering that the creation of NEFAB requires enhanced and increasing cross-border provision of air navigation services;

Recognizing that close cooperation among air navigation service providers is vital to fulfil the needs of civil and military air traffic;

Considering the importance of the principle of "Just Culture" as reflected in international and European legislation;

Aiming at achieving maximum capacity, effectiveness and efficiency of the air traffic management network while maintaining a high level of safety;

Convinced by the added value of the creation of NEFAB for overall environmental sustainability;

Recognizing that the conclusion of this Agreement between Contracting States regarding the establishment of NEFAB shall not prejudice the principle that every Contracting State has complete and exclusive sovereignty over the airspace of its territory or

eller varje avtalsslutande stats förmåga att använda sig av sin behörighet i sitt nationella luftrum i frågor som hänför sig till allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret,

har enats om följande.

Kapitel 1
Allmänna principer

Artikel 1

Definitioner

1.1 Vid tillämpningen av avtalet, om inget annat följer av sammanhanget eller om inget annat bestäms, ska de termer som används i avtalet ha samma betydelse som de har i EU-förordningarna om det gemensamma europeiska luftrummet och i Chicagokonventionen.

1.2 I avtalet avses med

"avtalet" detta avtal och däri eventuellt införda ändringar, om inget annat bestäms,

"det nordeuropeiska funktionella luftrumsblocket" (North European Functional Airspace Block, NEFAB) det funktionella luftrumsblock som de avtalsslutande staterna har inrättat i enlighet med avtalet,

"NEFAB-luftrummet" det luftrum som omfattar varje avtalsslutande stats luftrum,

"godkännande nationell tillsynsmyndighet" den nationella tillsynsmyndighet som utsetts eller inrättats av den avtalsslutande stat som har godkänt en viss leverantör av flygtrafik-tjänster,

"territoriell nationell tillsynsmyndighet" - i fråga om en viss del av luftrummet - en nationell tillsynsmyndighet som utsetts eller inrättats av den avtalsslutande stat som ansvarar för den ifrågavarande delen av luftrummet.

the capacity of every Contracting State to exercise its prerogatives with regard to public order, public security and defence matters in its national airspace;

have agreed as follows:

Chapter 1
General Principles

Article 1

Definitions

1.1 For the purpose of this Agreement, except where the context otherwise requires or it is otherwise stated, the terms used in this Agreement shall have the same meaning attributed to them as in the EU regulations on the Single European Sky and the Chicago Convention.

1.2 For the purpose of this Agreement, the following definitions shall apply:

"Agreement" means the present Agreement and any amendments thereto, unless provided otherwise;

"North European Functional Airspace Block (NEFAB)" means the functional airspace block established by the Contracting States under this Agreement;

"NEFAB Airspace" means the airspace encompassing the applicable airspace of each Contracting State;

"Certifying NSA" means the national supervisory authority (NSA) nominated or established by the Contracting State that has certified a particular air navigation service provider (ANSP);

"Territorial NSA" means, with respect to a particular portion of airspace, the national supervisory authority (NSA) nominated or established by the Contracting State having responsibility over that portion of airspace.

Artikel 2

Tillämpningsområde och syfte

2.1 Genom avtalet inrättas ett nordeuropeiskt funktionellt luftrumsblock (NEFAB).

2.2 NEFABs syfte är att uppnå en optimal prestation inom områdena säkerhet, miljöhållbarhet, kapacitet, kostnadseffektivitet, flygeffektivitet samt militär uppdragseffektivitet genom att planera luftrummet och organisera flygledningstjänsten i luftrummet i fråga oberoende av existerande gränser.

2.3 I avtalet fastställs de avtalsslutande staternas rättigheter och skyldigheter och avtalet är ett viktigt verktyg för uppnåendet av målen för det gemensamma europeiska luftrummet.

2.4 Avtalet tillämpas på det luftrum som bildas av följande flyginformationsregioner och övre flyginformationsregion i det nordeuropeiska luftrummet:

- a. Estland
- b. Finland
- c. Lettland
- d. Norge
- e. Bodø Oceanic.

Artikel 3

Suveränitet

Bestämmelserna i avtalet ska inte påverka de avtalsslutande staternas suveränitet i fråga om sitt eget luftrum eller de rättigheter och skyldigheter som följer av Chicagokonventionen eller annan internationell rätt.

Article 2

Scope and Objective

2.1 This Agreement establishes the North European Functional Airspace Block (NEFAB).

2.2 The objective of NEFAB is to achieve optimal performance in the areas relating to safety, environmental sustainability, capacity, cost-efficiency, flight efficiency and military mission effectiveness, by the design of airspace and the organisation of air traffic management in the airspace concerned regardless of existing boundaries.

2.3 This Agreement defines the rights and obligations of the Contracting States and serves as one of the key instruments to fulfil the Single European Sky objectives.

2.4 This Agreement applies to the airspace concerned, which is composed of the following flight information regions (FIR) and upper information regions (UIR) of North European airspace:

- a. Estonia;
- b. Finland;
- c. Latvia;
- d. Norway;
- e. Bodø Oceanic.

Article 3

Sovereignty

The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the sovereignty of the Contracting States over their airspace or their rights and obligations under the Chicago Convention and other instruments of international law.

Artikel 4

Allmän säkerhet och försvaret

4.1 Bestämmelserna i avtalet ska inte begränsa de avtalsslutande staternas behörighet i frågor som hänför sig till allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret.

4.2 De behöriga civila och militära myndigheterna i de avtalsslutande staterna ska skapa arrangemang inom NEFAB för ett effektivt civilt och militärt samarbete. Dessa arrangemang ska ingås skriftligt med iakttagande av den behörighet som respektive myndighet har i enlighet med den nationella lagstiftningen.

Article 4

Public Security and Defence

4.1 The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the competencies of the Contracting States relating to public order, public security and defence matters.

4.2 Arrangements for the effective civil-military cooperation within NEFAB shall be established by the competent civil and military authorities of the Contracting States and be laid down in writing, in accordance with their respective competencies according to national law.

Artikel 5

Delområden för samarbetet

För att uppnå målet för NEFAB förbinder sig de avtalsslutande staterna att samarbeta och vidta lämpliga åtgärder i enlighet med sina nationella förfaranden i synnerhet inom följande områden:

- a. förvaltningen av NEFAB
- b. civilt och militärt samarbete
- c. luftrummet
- d. harmonisering av regler och förfaranden
- e. tillhandahållande av flygtrafiktjänster
- f. flygvädertjänst
- g. avgiftspolitik
- h. tillsyn
- i. prestation

Article 5

Areas of Cooperation

To achieve the objective of NEFAB, the Contracting States commit to cooperate and take the appropriate measures in accordance with their national procedures in particular in the following domains:

- a. Governance of NEFAB;
- b. Civil-military cooperation;
- c. Airspace;
- d. Harmonisation of rules and procedures;
- e. Provision of air navigation services;
- f. Meteorological services;
- g. Charging;
- h. Supervision;
- i. Performance.

Artikel 6

Behöriga myndigheter

Behöriga myndigheter är

- a. i Estland: närings- och kommunikationsministeriet och i militära frågor försvarsministeriet,
- b. i Finland: kommunikationsministeriet och i militära frågor försvarsministeriet,

Article 6:

Competent Authorities

Competent authorities are:

- a. In Estonia: Ministry of Economic Affairs and Communications and in military matters Ministry of Defence;
- b. In Finland: Ministry of Transport and Communications and in military matters Mi-

c. i Lettland: transportministeriet samt i militära frågor försvarsministeriet,
d. i Norge: transport- och kommunikationsministeriet och i militära frågor försvarsministeriet.

nistry of Defence;

c. In Latvia: Ministry of Transport and in military matters Ministry of Defence;

d. In Norway: Ministry of Transport and Communications and in military matters Ministry of Defence.

Artikel 7

Bemyndigande av de nationella tillsynsmyndigheterna

De nationella tillsynsmyndigheterna (NSA) i de avtalslutande staterna bemyndigas att skapa arrangemang för ett säkert och effektivt genomförande av NEFAB. Dessa arrangemang ska fastställas i samarbetsavtal mellan de nationella tillsynsmyndigheterna i de avtalslutande staterna samt i samarbetsavtal som ingåtts med de nationella tillsynsmyndigheterna i andra funktionella luftrummblock i Europa. Samarbetsavtalen får innehålla endast vissa regelmässiga, operativa och tekniska frågor som begränsas av tillämpningsområdet och målet för avtalet samt av dessa myndigheters allmänna behörighet, vilken fastställts i respektive avtalslutande stats lagstiftning.

De samarbetsavtal som ingås mellan de nationella tillsynsmyndigheterna ska bl.a. omfatta följande samarbetsområden:

- a. utbyte av teknisk och operativ information, med undantag av personuppgifter,
- b. utbyte av information om tjänsteleverantörer, med undantag av personuppgifter,
- c. utbyte av all säkerhetsrelaterad information som är relevant för NEFABs uppgifter,
- d. tillsyn över tekniska system, verksamhet, tjänsteleverantörer och andra aktörer som är relevanta för NEFABs uppgifter,
- e. godkännande av tekniska system,
- f. utvecklande och harmonisering av förfaranden som är relevanta för NEFABs uppgifter och för utbyte av säkerhetsrelaterad information,
- g. beredning av NEFABs prestationsplaner.

Article 7

Authorisation to the National Supervisory Authorities

The NSAs of the Contracting States are authorised to establish arrangements for the safe and effective implementation of NEFAB. These arrangements shall be laid down in cooperation agreements between the NSAs of the Contracting States as well as in the cooperation agreements concluded with the NSAs of other functional airspace blocks in Europe. These cooperation agreements shall contain only specific regulatory, operational and technical aspects limited to scope and objective of this Agreement and to the general competence of these authorities defined in the respective national legislation of each Contracting State.

The cooperation agreements concluded between the NSAs shall, inter alia, cover the following areas of cooperation:

- a. exchange of technical and operational information, excluding personal data;
- b. exchange of information of service providers, excluding personal data;
- c. exchange of all safety-related information relevant to the functions of NEFAB;
- d. supervision of technical systems, operations, service providers and other operators relevant to the functions of NEFAB;
- e. approval of technical systems;
- f. development and harmonisation of the procedures relevant to the functions of NEFAB and the exchange of safety-related information;
- g. preparation of NEFAB performance plans.

Kapitel 2

Förvaltning av NEFAB

Artikel 8

NEFAB-rådet

8.1. NEFAB-rådet inrättas för förvaltningen av NEFAB.

8.2 NEFAB-rådet ska vara sammansatt av företrädare för de behöriga myndigheterna i de avtalsslutande staterna. Varje behörig myndighet kan utse flera delegater för att möjliggöra att både den civila och den militära luftfartens synpunkter är företrädade.

8.3 En av de avtalsslutande staterna ska årligen vara ordförande för NEFAB-rådet. Varje avtalsslutande stat ska ha en röst. NEFAB-rådets beslut fattas enhälligt. De avtalsslutande staterna ska genomföra NEFAB-rådets beslut i enlighet med sina nationella förfaranden, vid behov med riksdagens samtycke.

8.4 NEFAB-rådet ska upprätta sina egna förfaranderegler och godkänna kommittéernas förfaranderegler.

Artikel 9

NEFAB-rådets uppgifter

9.1 För att uppfylla de avtalsslutande staternas åtaganden enligt avtalet ska NEFAB-rådet säkerställa genomförandet av avtalet och uppfyllandet av NEFABs mål i allmänhet.

9.2 NEFAB-rådets ska i synnerhet

- a. fastställa strategiska mål för utvecklandet av NEFAB, utvärdera de resultat som uppnåtts och vid behov vidta lämpliga åtgärder,
- b. fastställa utvecklandet civilt och militärt samarbete,
- c. komma överens om en gemensam politik för och utformning av luftrummet,

Chapter 2

Governance of NEFAB

Article 8

NEFAB Council

8.1 The NEFAB Council is established for the governance of NEFAB.

8.2 The NEFAB Council shall be composed of representatives of the competent authorities of the Contracting States. Each competent authority may appoint several delegates in order to allow the interests of both civil and military aviation to be represented.

8.3 The NEFAB Council shall be annually chaired by one of the Contracting States. Each Contracting State shall have one vote. The decisions of the NEFAB Council are made by consensus. The Contracting States shall implement decisions taken by the NEFAB Council in accordance with their national procedures, subject to parliamentary approval when necessary.

8.4 The NEFAB Council shall establish its own rules of procedure and approve the rules of procedures for the committees.

Article 9

Functions of the NEFAB Council

9.1 In order to meet the commitments of the Contracting States under this Agreement, the NEFAB Council shall ensure the implementation of this Agreement and the fulfilment of the objectives of NEFAB in general.

9.2 The NEFAB Council shall in particular:

- a. define strategic objectives for the development of NEFAB, assess the results achieved and take appropriate measures if required;
- b. define the development of civil-military cooperation;
- c. agree on the common policy and design

d. fastställa detaljerade regler för det samarbete som hänför sig till tillämpningen av konceptet flexibel användning av luftrummet,

e. stödja harmoniseringen av relevanta regler och förfaranden,

f. främja förfarandet för gemensamt utseende av leverantörer av flygtrafikledningstjänst,

g. främja verksamheten för den rådgivande kommittén för flygtrafiktjänster,

h. godkänna den tillämpliga avgiftspolitiken för luftrummet i fråga,

i. komma överens om en gemensam säkerhetspolitik och stödja utvecklandet och genomförandet av ett gemensamt säkerhetsledningssystem för leverantörer av flygtrafiktjänster,

j. godkänna NEFABs prestationsplaner och därtill hörande prestationsmål samt besluta om stimulansåtgärder och nya eller korrigerande åtgärder,

k. sträva efter att samordna ståndpunkterna hos de avtalsslutande staterna i verksamheten inom Internationella civila luftfartsorganisationen (Icao), Europeiska organisationen för säkrare flygtrafiktjänst (Eurocontrol), Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för luftfartssäkerhet och samföretagen på området för flygtrafiktjänster,

l. säkerställa samordningen med angränsande funktionella luftrumsblock, inbegripet effektiva gränssnitt,

m. inrätta andra kommittéer än de som inrättats genom avtalet samt arbetsgrupper som bistår det i specifika frågor, och godkänna kommittéernas och arbetsgruppernas förslag.

for the airspace concerned;

d. define the modalities of the cooperation on the application of the concept of flexible use of airspace;

e. support the harmonisation of the substantive rules and procedures;

f. facilitate the joint designation process of the air traffic service providers;

g. facilitate the work of the Air Navigation Services Consultative Board;

h. adopt the charging policy applicable in the airspace concerned;

i. agree on a common safety policy and support the development and the implementation of a common safety management system by the air navigation service providers;

j. adopt NEFAB performance plans and the related performance targets and decide on incentives and additional or corrective measures;

k. aim at coordinating the positions of the Contracting States with regard to the work of the International Civil Aviation Organisation (ICAO), EUROCONTROL, the European Commission, the European Aviation Safety Agency and joint undertakings in the field of air navigation services;

l. ensure the coordination with adjacent functional airspace blocks, including efficient interfaces;

m. set up committees other than those established by this Agreement and working groups to assist it in specific matters and approve the proposals of the committees and working groups.

Artikel 10

Kommittéer

För att uppnå målet för NEFAB och för att bistå NEFAB-rådet inrättas kommittén för de nationella tillsynsmyndigheterna, kommittén för civilt och militärt samarbete samt ekonomi- och prestationskommittén.

Article 10

Committees

In order to meet the objective of NEFAB and to assist the NEFAB Council, the National Supervisory Authorities Committee, the Civil-Military Committee and the Financial and Performance Committee will be established.

Artikel 11

Rådgivande kommittén för flygtrafiktjänster

11.1 NEFAB-rådet ska inrätta rådgivande kommittén för flygtrafiktjänster för att säkerställa att leverantörer av flygtrafiktjänster blir hörda i ärenden som hänför sig till tillhandahållandet av tjänster inom NEFAB.

11.2 Rådgivande kommittén för flygtrafiktjänster är sammansatt av representanter för

- a. NEFAB-rådet
- b. kommittén för de nationella tillsynsmyndigheterna
- c. leverantörerna av flygtrafiktjänster
- d. flygvädertjänsten.

11.3 Andra deltagare får också närvara som observatörer på inbjudan av NEFAB-rådet.

11.4 Rådgivande kommittén för flygtrafiktjänster ska upprätta sina egna förfaranderegler.

Artikel 12

Förhållandet mellan tjänsteleverantörer vid tillhandahållande av tjänster över nationsgränserna

Skriftliga avtal eller andra rättsliga arrangemang mellan leverantörer av flygtrafikledningstjänst och leverantörer av flygvädertjänst som gäller tjänster över nationsgränserna i luftrummet i fråga ska godkännas av de behöriga myndigheterna efter att NEFAB-rådet hörts. När avtalen och arrangemangen har godkänts, ska de anmälas till NEFAB-rådet.

Artikel 13

Gemensamt utseende

13.1 Varje avtalsslutande stat har rätt att utse en eller flera leverantörer av flygtrafikledningstjänst för att tillhandahålla flygtrafikledningstjänst i sitt luftrum, att upphäva ett sådant utseende eller att ändra det. Utseendet,

Article 11

Air Navigation Services Consultative Board

11.1 The Air Navigation Services Consultative Board is established by the NEFAB Council to ensure the consultation of the air navigation service providers on matters relating to the provision of services within NEFAB.

11.2 The Air Navigation Services Consultative Board is composed of representatives from:

- a. the NEFAB Council;
- b. the National Supervisory Authorities Committee;
- c. the air navigation service providers;
- d. the meteorological services.

11.3 Other participants may also attend as observers by invitation of the NEFAB Council.

11.4 The Air Navigation Services Consultative Board shall establish its own rules of procedure.

Article 12

Relations between Service Providers for Cross-Border Services

The written agreements or other legal arrangements between air traffic service providers and meteorological service providers concerning cross-border services in the airspace concerned shall be approved by the competent authorities concerned after consultation of the NEFAB Council. Once approved, they shall be communicated to the NEFAB Council.

Article 13

Joint Designation

13.1 Each Contracting State is entitled to designate, repeal or amend such designation of one or more air traffic service providers to provide air traffic services in its applicable airspace, wholly or partially. Such designa-

upphävandet eller ändrandet kan göras helt eller delvis, och de ska skriftligen meddelas depositarien.

13.2 Varje leverantör av flygtrafiklednings-tjänst som utsetts i enlighet med artikel 13.1 ska anses vara utsedd gemensamt av alla avtalsslutande stater från och med den dag som utseendet meddelades depositarien.

13.3 Varje avtalsslutande stat ska säkerställa att de leverantörer av flygtrafiktjänster som är verksamma i dess luftrum ska iaktta alla bestämmelser i avtalet.

tion, repeal or amendment shall be notified to the Depositary in writing.

13.2 Any air traffic service provider designated according to paragraph 1 of this Article shall be deemed jointly designated by all Contracting States as from the date of notification of the designation to the Depositary.

13.3 Each Contracting State shall ensure that any air navigation service provider operating in its airspace shall comply with all provisions of this Agreement.

Kapitel 3

Luftrum

Artikel 14

NEFAB-luftrummet

14.1 De avtalsslutande staterna ska säkerställa en sammanhängande utformning av luftrummet och luftrumsplanering samt en samordnad flödesplanering och kapacitetsplanering med vederbörlig hänsyn till samarbetsprocesserna på den internationella nivån.

14.2 De avtalsslutande staterna ska i synnerhet säkerställa

- a. utvecklandet av en gemensam luftrums-politik i nära samarbete mellan civila och militära myndigheter,
- b. planeringen av en luftrumsstruktur som möjliggör en optimal användning av luftrummet,
- c. utvärderingen av ändringar i luftrummet som påverkar NEFABs prestation,
- d. samordningen med nätverksfunktionerna i det gemensamma europeiska luftrummet,
- e. hörandet av luftrummet användare,
- f. samordningen vid inrättande av områden som överskrider nationsgränserna.

Chapter 3

Airspace

Article 14

Airspace of NEFAB

14.1 The Contracting States shall ensure the design and management of a seamless airspace, as well as the coordinated air traffic flow and capacity management, taking due account of collaborative processes at international level.

14.2 The Contracting States shall ensure in particular:

- a. the development of a common airspace policy, in close cooperation between civil and military authorities;
- b. the design of the structure for the optimum use of airspace;
- c. the evaluation of modifications of the airspace affecting the performance at NEFAB level;
- d. coordination with the network functions of the Single European Sky;
- e. consultation of the airspace users;
- f. the coordinated establishment of cross-border areas.

Artikel 15

Flexibel användning av luftrummet

15.1 De avtalsslutande staterna ska samarbeta på det rättsliga, operativa och tekniska planet för att säkerställa en effektiv och konsekvent tillämpning av konceptet flexibel användning av luftrummet med beaktande av behoven hos både civil och militär verksamhet.

15.2 Avtalet påverkar inte de avtalsslutande staternas rättigheter att reservera, begränsa eller på annat sätt ordna vissa delar av sitt eget luftrum för uteslutande eller särskild användning av militära användare och/eller luftfartyg i operativ lufttrafik.

Artikel 16

Civilt och militärt samarbete

16.1 De avtalsslutande staterna ska vid behov ingå skriftliga arrangemang för att möjliggöra militär utbildning i ett visst luftrum oberoende av existerande gränser, med vederbörlig hänsyn till principerna för flexibel användning av luftrummet och i enlighet med nationella existerande arrangemang och tillämpliga internationella avtal.

16.2 De avtalsslutande staterna ska tillåta att en civil leverantör av flygtrafikledningstjänst kan tillhandahålla flygtrafikledningstjänst över nationsgränserna för statsluftfartyg både i allmän och i operativ luftfart, i enlighet med vederbörliga skriftliga arrangemang som NEFAB-rådet har underrättats om.

16.3 De avtalsslutande staterna ska tillåta att luftförsvarsorganisationer och stridsledningsorganisationer från en annan avtalsslutande stat tillhandahåller taktiska flygkontroll- och flygledningstjänster för operativ luftfart i enlighet med vederbörliga skriftliga arrangemang som NEFAB-rådet har underrättats om.

16.4 För tillhandahållande av tjänster över nationsgränserna i ett visst luftrum ska de avtalsslutande staterna uppmuntra civila leverantörer av flygtrafiktjänster, luftförsvarsorganisationer och stridsledningsorganisationer till ett nära samarbete.

Article 15

Flexible Use of Airspace

15.1 The Contracting States shall cooperate at legal, operational and technical level for efficient and consistent application of the concept of flexible use of airspace taking into account both civil and military needs.

15.2 This Agreement does not affect the rights of each Contracting State to reserve, restrict or otherwise organise defined volumes of its own airspace, for exclusive or specific use by military users and/or aircraft operated as operational air traffic.

Article 16

Civil-Military Cooperation

16.1 With due regard to the flexible use of airspace principles and in accordance with national existing arrangements and applicable international agreements, the Contracting States concerned shall conclude, where and when appropriate, written arrangements to enable military training activities in the airspace concerned regardless of existing boundaries.

16.2 The Contracting States concerned shall allow the provision of cross-border air traffic services to state aircraft operating as general air traffic as well as state aircraft operating as operational air traffic by a civil air traffic service provider of the other Contracting State concerned pursuant to appropriate written arrangements communicated to the NEFAB Council.

16.3 The Contracting States concerned shall allow the provision of tactical control services to operational air traffic by the air defence organisations and tactical air command and control service organisations of the other Contracting State concerned pursuant to appropriate written arrangements communicated to the NEFAB Council.

16.4 For the provision of cross-border services in the airspace concerned, the Contracting States shall encourage close cooperation

16.5 De avtalsslutande staterna ska sträva efter att harmonisera relevanta civila och militära arrangemang för att underlätta civilt och militärt samarbete.

between the civil air navigation service providers and the respective air defence and tactical air command and control service organisations.

16.5 The Contracting States shall strive to harmonise the relevant civil and military arrangements to facilitate civil-military cooperation.

Kapitel 4

Chapter 4

Harmonisering

Harmonisation

Artikel 17

Article 17

Harmonisering av de regler och förfaranden som tillämpas i NEFAB

Harmonisation of Applicable Rules and Procedures Relevant to NEFAB

17.1 NEFAB-rådet ska specificera de regler och förfaranden som ska tillämpas inom NEFAB.

17.1 The NEFAB Council shall identify the applicable rules and procedures in NEFAB.

17.2 De avtalsslutande staterna ska sträva efter att harmonisera sina regler och förfaranden efter att NEFAB-rådet avgett sina rekommendationer.

17.2 The Contracting States shall endeavour to harmonise their rules and procedures after recommendation of the NEFAB Council.

17.3 De nationella tillsynsmyndigheternas kommitté ska regelbundet samråda för att identifiera och avlägsna skillnader mellan de nationella bestämmelserna.

17.3 The National Supervisory Authorities Committee shall consult on a regular basis with a view to identifying and eliminating differences between their respective regulations.

17.4 NEFAB-rådet ska säkerställa att leverantörer av flygtrafiktjänster för ett visst luft- rum utarbetar en gemensam säkerhetspolitik, i syfte att skapa ett harmoniserat säkerhetsledningssystem.

17.4 The NEFAB Council shall ensure that the air navigation service providers of the airspace concerned develop a common safety policy aiming at creating a harmonized safety management system.

Kapitel 5

Chapter 5

Tillhandahållande av flygtrafiktjänster

Provision of Air Navigation Services

Artikel 18

Article 18

Flygtrafiktjänster

Air Navigation Services

De avtalsslutande staterna ska säkerställa tillhandahållandet av följande flygtrafiktjänster i synnerhet i fråga om förvaltningen av och tillsynen över dem:

The Contracting States shall ensure the provision of the following air navigation services in particular with regard to the governance and oversight of the:

- a. flygtrafikledningstjänst,
- b. kommunikations-, navigations- och övervakningstjänster,
- c. flygbriefingstjänst,
- d. flygvädertjänst.

Artikel 19

Flygtrafikledningstjänst

De avtalsslutande staterna ska informera varandra om rättigheter och skyldigheter som de leverantörer av flygtrafikledningstjänst har, vilka utsetts i enlighet med artikel 13 på den nationella nivån samt om alla ändringar som gäller deras godkännande och rättsliga ställning.

Artikel 20

Kommunikations-, navigations- och övervakningstjänster

De avtalsslutande staterna ska sträva efter att utveckla gemensamma tekniska system och att använda en kostnadseffektiv infrastruktur för kommunikations-, navigations- och övervakningstjänster som tillhandahålls av leverantörer av flygtrafikstjänster för civil luftfart.

Artikel 21

Flygbriefingstjänst

De avtalsslutande staterna ska samarbeta på området för flygbriefingstjänst och samordna tillhandahållandet av den.

Artikel 22

Flygvädertjänst

22.1 De avtalsslutande staterna ska säkerställa samarbete mellan leverantörer av flygvädertjänst.

22.2 Varje avtalsslutande stat får utse leverantörer av flygvädertjänst med ensamrätt och underrätta NEFAB-rådet om detta.

- a. Air traffic services;
- b. Communication, navigation and surveillance services;
- c. Aeronautical information services;
- d. Meteorological services.

Article 19

Air Traffic Services

The Contracting States shall inform one another on the rights and obligations of the air traffic service providers designated in accordance with Article 13 at national level and of any change in their certification or their legal status.

Article 20

Communication, Navigation and Surveillance Services

The Contracting States shall work towards common technical systems and the cost-efficient deployment of infrastructure for the provision of communication, navigation and surveillance services by civil air navigation service providers.

Article 21

Aeronautical Information Services

The Contracting States shall cooperate in the field of aeronautical information and coordinate the provision of aeronautical information services.

Article 22

Meteorological Services

22.1 The Contracting States shall ensure cooperation among providers of meteorological services.

22.2 Each Contracting State may designate the providers of the meteorological services on an exclusive basis and inform the NEFAB Council thereof.

Artikel 23

Beredskapsplan

De avtalsslutande staterna ska uppmuntra leverantörer av flygtrafiktjänster att upprätta en gemensam beredskapsplan som omfattar alla tjänster som tillhandahålls inom NEFAB. Vid utarbetandet av denna plan ska leverantörerna av flygtrafiktjänster höra NEFAB-rådet i enlighet med bestämmelserna i artikel 12.

Kapitel 6

Avgifter

Artikel 24

Avgifter

De avtalsslutande staterna ska utveckla och tillämpa gemensamma principer för avgiftspolitikerna i luftrummet, med beaktande av möjligheten till nationella undantag.

Kapitel 7

Tillsyn

Artikel 25

Tillsyn över leverantörer av flygtrafiktjänster

25.1 De avtalsslutande staterna ska säkerställa att de nationella tillsynsmyndigheterna (NSA) utövar ett nära samarbete på området för tillsynen över leverantörer av flygtrafiktjänster och att deras förfaranden är harmoniserade.

25.2 De nationella tillsynsmyndigheterna (NSA) ska ingå avtal om det samarbete som avses i artikel 25.1 - inbegripet arrangemang för hanteringen av fall av bristande efterlevnad – i enlighet med sin behörighet enligt den nationella lagstiftningen. Sådana avtal kan innehålla arrangemang för fördelningen av ansvaret i fråga om tillsynsuppgifterna. De nationella tillsynsmyndigheterna ska underätta NEFAB-rådet om avtalen.

Article 23

Contingency

The Contracting States shall encourage the air navigation service providers to develop a common contingency plan for all the services provided within NEFAB. When developing this plan, the air navigation service providers shall consult the NEFAB Council in accordance with the provisions of Article 12.

Chapter 6

Charging

Article 24

Charging

The Contracting States shall develop and apply common principles governing charging policy within the airspace concerned, taking into account the possibility of national exemptions.

Chapter 7

Supervision

Article 25

Supervision of the Air Navigation Service Providers

25.1 The Contracting States shall ensure that the NSAs closely cooperate on the supervision of the air navigation service providers and that their practices are harmonised.

25.2 The NSAs shall conclude agreements in accordance with their respective competencies according to national law for the cooperation referred to in paragraph 1 of this Article, including arrangements for the handling of cases involving non-compliances. Such agreements may include an arrangement regarding the division of responsibilities regarding supervisory tasks. The agreements shall be communicated by the NSAs concerned to the NEFAB Council.

25.3 In the NEFAB airspace which does

25.3 Den godkännande nationella tillsynsmyndigheten ska sörja för tillsynen och säkerhetstillsynen över den tjänst som en leverantör av flygtrafiktjänster tillhandahåller i den del av NEFAB-luftrummet som inte hör till den stats ansvarsområde som utsett den godkännande nationella tillsynsmyndigheten, detta ska dock inte begränsa iakttagandet av avtal enligt artikel 25.2.

25.4 Den territoriella nationella tillsynsmyndigheten ska ha rätt att begära revisioner och direkt deltagande i alla tillsynsuppgifter som den godkännande nationella tillsynsmyndigheten utför till den del som uppgifterna hänför sig till tillhandahållande av tjänster inom det NEFAB-luftrum som den territoriella nationella tillsynsmyndigheten ansvarar för. Den godkännande nationella tillsynsmyndigheten ska på lämpligt sätt beakta de förslag och iakttagelser som den territoriella nationella tillsynsmyndigheten inkommer med. Den leverantör av flygtrafiktjänster som den godkännande nationella tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över ska sörja för att den territoriella nationella tillsynsmyndigheten kan utnyttja sina rättigheter enligt denna punkt.

25.5 Den territoriella nationella tillsynsmyndigheten ska underrätta den godkännande nationella tillsynsmyndigheten om alla regler och förfaranden som tillämpas på tillhandahållande av tjänster i det luftrum som den ansvarar för.

25.6 De avtalsslutande staterna erkänner ömsesidigt den godkännande nationella tillsynsmyndighetens iakttagelser, slutsatser och beslut om den tjänst som leverantören av flygtrafiktjänster tillhandahåller i den del av NEFAB-luftrummet som inte hör till ansvarsområdet för den avtalsslutande stat som utsett den godkännande nationella tillsynsmyndigheten. Om den godkännande nationella tillsynsmyndigheten gör en iakttagelse, drar en slutsats eller fattar ett beslut utan att på vederbörligt sätt beakta relevanta regler och förfaranden som den territoriella nationella tillsynsmyndigheten angett i enlighet med artikel 25.5 ska den avtalsslutande stat som utsett den territoriella nationella tillsynsmyndigheten ha rätt att avhålla sig från att erkänna en sådan iakttagelse, slutsats eller beslut och, om det anses vara nödvändigt, tillfälligt upphäva

not fall under the responsibility of the Contracting State which nominated the Certifying NSA, the Certifying NSA shall, without prejudice to the agreements referred to in paragraph 2, carry out all supervision and safety oversight in respect of the service provision by the air navigation service provider concerned.

25.4 The Territorial NSA shall have the right to request audits and direct participation in all supervision tasks carried out by the Certifying NSA to the extent the tasks are exercised in relation to the provision of the services in the NEFAB airspace under the Territorial NSA's responsibility. The Certifying NSA shall take due account of the proposals or comments made by the Territorial NSA. The air navigation service provider subject to supervision by the Certifying NSA shall enable the Territorial NSA to exercise its rights hereunder.

25.5 The Territorial NSA shall inform the Certifying NSA of all rules and procedures applicable for the provision of services in the airspace falling under its responsibility.

25.6 In the NEFAB airspace which does not fall under the responsibility of the Contracting State which nominated the Certifying NSA, the Contracting States mutually recognise any finding, conclusion or decision made by the Certifying NSA with regard to provision of service by the air navigation service provider concerned. In case the Certifying NSA makes a finding, conclusion or decision without taking due account of the relevant rules and procedures disclosed to it by the Territorial NSA under paragraph 5, the Contracting State which nominated the Territorial NSA, shall have the right not to recognise such finding, conclusion or decision and, if so deemed necessary, suspend application of this article and resume supervision and safety oversight responsibility accordingly.

25.7 Paragraphs 1 to 6 of this Article shall apply mutatis mutandis to the safety oversight of Air Traffic Flow Management (ATFM) and Air Space Management (ASM). The NSA responsible for safety oversight shall be the NSA of the Contracting State in whose territory the organisation providing ATFM or ASM at the tactical level has its

tillämpningen av denna artikel och överta ansvaret för tillsynen och säkerhetstillsynen på sig själv.

25.7 Artikel 25.1 – 25.6 ska på motsvarande sätt tillämpas på säkerhetstillsynen över både flödesplaneringen och luftrumspaneringen. Den nationella tillsynsmyndighet (NSA) som ansvarar för säkerhetstillsynen ska vara den nationella tillsynsmyndigheten i den avtalsslutande stat, inom vars område den organisation har sitt huvudsakliga verksamhetsställe som utför den taktiska flödesplaneringen eller luftrumspaneringen.

25.8 Denna artikel ska inte tillämpas på tillsynen över tillhandahållande av tjänster av andra än leverantörer av flygtrafiktjänster som en avtalsslutande stats nationella tillsynsmyndighet (NSA) har godkänt.

25.9 De avtalsslutande staterna ska säkerställa att deras nationella tillsynsmyndigheter (NSA) inrättar ett gemensamt system för informationsutbyte, samråd och koordination för tillhandahållande av tjänster över nationsgränserna.

25.10 De militära luftfartsmyndigheterna ska ha full rätt att ta del av alla dokument som gäller tillsynen över tillhandahållandet av flygtrafiktjänster till den militära luftfarten i enlighet med de avtalsslutande staternas nationella lagstiftning.

principal place of business.

25.8 This Article shall not apply to supervision and oversight in respect of the provision of any service by any air navigation service provider other than those certified by an NSA of a Contracting State.

25.9 The Contracting States concerned shall ensure that their NSAs set up a common mechanism for the exchange of information, consultation and coordination for provision of cross-border services.

25.10 Respective military aviation authorities shall have full access to all documents concerning supervision of provision of air navigation services to military users in accordance with the national legislation of the Contracting States.

Kapitel 8

Prestation

Artikel 26

Prestation

26.1 De avtalsslutande staterna ska utveckla och tillämpa prestationsplaner för NEFAB som är förenliga med prestationsmålen på Europeiska unionens nivå, med beaktande av behoven hos militär verksamhet. Prestationsplanerna ska godkännas av NEFAB-rådet.

26.2 I prestationsplanerna ska ingå NEFABs prestationsmål samt en mängd klara och mätbara nyckelindikatorer gällande prestation åtminstone från följande nyckelområden för prestation:

- a. säkerhet
- b. miljö

Chapter 8

Performance

Article 26

Performance

26.1 The Contracting States shall develop and apply NEFAB performance plans consistent with European Union wide performance targets taking into account military needs. Performance plans shall be adopted by the NEFAB Council.

26.2 Performance plans shall include NEFAB performance targets and a set of clear and measurable key performance indicators for at least the following key performance areas:

- a. safety;
- b. environment;

- c. kapacitet
- d. kostnadseffektivitet
- e. militär uppdragseffektivitet

26.3 I prestationsplanerna ska ingå också de stimulansåtgärder som används inom NEFAB.

26.4 De nationella tillsynsmyndigheternas kommitté ska rapportera till NEFAB-rådet om följande saker:

- a. genomförandet och uppnåendet av prestationsmålen
- b. harmoniseringen av genomförandet av prestationsplanerna mellan de avtalsslutande staterna.

- c. capacity;
- d. cost-efficiency;
- e. military mission effectiveness.

26.3 Performance plans shall also include NEFAB incentive schemes.

26.4 The National Supervisory Authorities Committee shall report to the NEFAB Council on:

- a. the implementation and the achievement of the performance targets;
- b. the coordination of the implementation of performance plans with the Contracting States.

Kapitel 9

Ansvarsskyldighet

Artikel 27

Ansvarsskyldighet

27.1 Den avtalsslutande stat, inom vars territorium eller ansvarsområde en förlust eller skada har inträffat, får väcka talan mot en annan avtalsslutande stat för ersättning som betalats eller kostnader som uppkommit till följd av förlust eller skada som beror på oaktsamhet hos den avtalsslutande staten i fråga.

27.2 Leverantörer av flygtrafiktjänster som tillhandahåller tjänster inom NEFAB ska endast vara skyldiga att ersätta förlust eller skada som orsakats av deras egen oaktsamhet eller av oaktsamhet hos deras personal eller representanter. Ersättningsyrkande får inte framföras direkt till personal av eller representanter för leverantören av flygtrafiktjänster som utför sina uppgifter.

27.3 Den avtalsslutande stat inom vars territorium eller ansvarsområde förlusten eller skadan har inträffat, får väcka talan mot leverantörer av flygtrafiktjänster för att få ersättning för sådana ersättningar eller kostnader som har betalats eller uppkommit som ett resultat av förlust eller skada som orsakats av oaktsamhet hos leverantörerna av flygtrafiktjänster, deras anställda eller representanter.

27.4 Om de avtalsslutande staterna genom sina handlingar eller underlåtelser bidrar till förlusten eller skadan, kan leverantörerna av flygtrafiktjänster väcka talan för att få ersätt-

Chapter 9

Liability

Article 27

Liability

27.1 The Contracting State in whose territory or area under its responsibility the loss or damage occurred may bring an action against another Contracting State for any compensation paid or costs incurred as a result of loss or damage caused by the negligence of the other Contracting State.

27.2 Air navigation service providers providing services within NEFAB shall be liable only for the loss or damage caused by its/their negligence or that of its/their staff or agents. No direct claim shall be brought against the air navigation service providers' staff or agents when fulfilling their duties.

27.3 The Contracting State in whose territory or area under its responsibility the loss or damage occurred may bring an action against the air navigation service providers to recover any compensation or costs paid or incurred as a result of loss or damage caused by the negligence of the air navigation service providers or that of its/their staff or agents.

27.4 Where through acts or omissions the Contracting States contribute to the loss or damage, the air navigation service providers may bring an action to recover compensation paid or cost incurred pursuant to paragraph 2 of this Article proportionate to the Contracting States' contribution to the loss or dama-

ning för ersättningar som betalats eller kostnader som uppkommit i enlighet med artikel 27.2 i proportion till den avtalsslutande statens del i förlusten eller skadan.

27.5 Varje talan från leverantörer av flygtrafiktjänster gällande ansvarsskyldighet ska väckas i den avtalsslutande stats domstol inom vars territorium eller ansvarsområde förlusten eller skadan inträffade och i förfarandet ska lagstiftningen i denna avtalsslutande stat tillämpas.

27.6 Varje avtalsslutande stat ska underrätta depositarien om åtgärder som vidtagits för tillämpningen av denna artikel.

Kapitel 10

Institutionella bestämmelser

Artikel 28

Tvistlösning

28.1 Alla tvistefrågor som uppstår mellan avtalsslutande stater som hänför sig till avtalet, vilka inte kan lösas inom sex månader genom direkta förhandlingar mellan de berörda avtalsslutande staterna eller på något annat sätt, ska överföras till NEFAB-rådet för behandling.

28.2 Om NEFAB-rådet inte kan lösa en tvistefråga inom tre månader från att den överfördes till rådet för behandling, ska de berörda avtalsslutande staterna ha rätt att överföra tvistefrågan för slutligt avgörande till en utomstående förlikningsperson eller ett bindande skiljeförfarande.

Artikel 29

Anslutning av en stat till avtalet

29.1 Avtalet är öppet för anslutning. En stat som önskar bli part i avtalet, ska sända en anslutningsansökan till depositarien.

29.2 Om villkoren för anslutningen och om därav eventuellt följande granskning av avtalet upprättas ett avtal mellan de avtalsslutande staterna och den ansökande staten. Anslutningsavtalet ska ratificeras, godtas eller godkännas i enlighet med den avtalsslutande statens nationella lagstiftning.

ge.

27.5 All actions concerning liability of the air navigation service providers under this Article shall be brought in the courts of the Contracting State in whose territory and area under its responsibility the loss or damage occurred and subject to the law of that Contracting State.

27.6 Each Contracting State shall notify the Depositary of the measures taken to apply this Article.

Chapter 10

Institutional Provisions

Article 28

Settlement of Disputes

28.1 All disputes arising between Contracting States relating to this Agreement, which cannot be settled within a period of six months through direct negotiations between the Contracting States concerned or by any other means, shall be referred to the NEFAB Council.

28.2 If a dispute cannot be settled by the NEFAB Council within three months of its referral to the NEFAB Council, the Contracting States concerned shall be entitled to refer the dispute to a third party mediator or to a binding arbitration for a final decision.

Article 29

Accession of a State to this Agreement

29.1 This Agreement is open to accession. Any state desiring to become a party to this Agreement shall submit its application for accession to the Depositary.

29.2 The conditions of accession and any resultant adjustments to this Agreement shall be the subject of an agreement between the Contracting States and the applicant state. The agreement of accession is subject to ratification, acceptance or approval in accordance

29.3 Ratificerings-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet ska deponeras hos depositarien.

29.4 Anslutningsavtalet ska träda i kraft den första dagen i den andra månaden efter att det sista ratificerings-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats hos depositarien.

Artikel 30

Uppsägning av avtalet

30.1 Om en avtalsslutande stat säger upp avtalet, ska den avtalsslutande staten i fråga meddela sitt beslut skriftligen på diplomatisk väg till NEFAB-rådet och underrätta depositarien om sitt beslut.

30.2 Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag som depositarien fick underrättelsen.

30.3 NEFAB-rådet ska vidta alla åtgärder som uppsägningen förutsätter.

30.4 Den avtalsslutande stat som säger upp avtalet ska ansvara för de kostnader som uppsägningen orsakar. De ekonomiska konsekvenserna av uppsägningen fastställs i ett separat avtal mellan den avtalsslutande stat som säger upp avtalet och de övriga avtalsslutande staterna. De avtalsslutande staternas rätt att säga upp avtalet ska förbli oförändrad.

Artikel 31

Ändring av avtalet

31.1 Om en avtalsslutande stat vill föreslå en ändring i avtalet, ska den lämna ett vederbörligt skriftligt meddelande härom till NEFAB-rådet.

31.2 Ändringar i avtalet ska göras skriftligen, och de ska godkännas i NEFAB-rådet av de avtalsslutande staterna.

31.3 Ändringar i avtalet ska träda i kraft 30 dagar efter att det sista ratificerings-, godta-

ce with the national legislation of the Contracting State.

29.3 The instrument of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

29.4 The agreement of accession shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval with the Depositary.

Article 30

Withdrawal of a Contracting State from this Agreement

30.1 In case of the withdrawal from this Agreement by a Contracting State, the Contracting State concerned shall inform in writing through diplomatic channels the NEFAB Council and notify the Depositary of its decision.

30.2 The withdrawal shall become effective one year after the date on which the notification is received by the Depositary.

30.3 The NEFAB Council shall take all measures required by such withdrawal.

30.4 The Contracting State withdrawing from this Agreement shall bear the costs resulting from such withdrawal. The financial consequences resulting from such withdrawal shall be determined in a special agreement concluded between the withdrawing Contracting State and the other Contracting States. The Contracting State's right of withdrawal shall remain unaffected.

Article 31

Amendment of this Agreement

31.1 If a Contracting State wishes to propose an amendment to this Agreement, it shall duly inform the NEFAB Council in writing.

31.2 Amendments of this Agreement shall be done in writing and adopted by the Contracting States at the NEFAB Council.

31.3 Amendments of this Agreement shall enter into force 30 days after the deposit of

gande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats hos depositarien.

the last instrument of ratification, acceptance or approval with the Depositary.

Artikel 32

Article 32

Upphörande av avtalets giltighet

Termination

32.1 De avtalsslutande staterna kan när som helst enhälligt besluta om upphörande av avtalets giltighet.

32.1 The Contracting States may unanimously decide to terminate this Agreement at any time.

32.2 Upphörandet av avtalets giltighet ska verkställas så att de avtalsslutande staterna lämnar depositarien ett skriftligt meddelande enligt vilket avtalets giltighet upphör den dag som de avtalsslutande staterna bestämmer.

32.2 Termination shall be effectuated by a written declaration to the Depositary by the Contracting States that this Agreement shall cease to have effect on a date specified by the Contracting States.

32.3 De avtalsslutande staterna ska gemensamt fastställa och fördela de kostnader som uppstår av avtalets upphörande.

32.3 The Contracting States shall jointly determine and allocate the costs resulting from termination.

Artikel 33

Article 33

Tillfälligt upphävande

Suspension

33.1 Varje avtalsslutande stat har rätt att med omedelbar verkan tillfälligt upphäva tillämpningen av avtalet eller delar därav av skäl som hänför sig till allmän ordning, allmän säkerhet och försvarsfrågor. Den avtalsslutande stat som tillfälligt upphäver tillämpningen av avtalet eller delar därav ska omedelbart underrätta de övriga avtalsslutande staterna om sitt beslut och sända ett vederbörligt meddelande till depositarien.

33.1 Each Contracting State has the right to immediately suspend the application of this Agreement or parts thereof for reasons related to public order, public security and defence matters. The Contracting State suspending the application of this Agreement or parts thereof shall inform the other Contracting States immediately of its decision and notify the Depositary accordingly.

33.2 Den avtalsslutande stat som tillfälligt upphäver tillämpningen av avtalet eller delar därav ska sträva efter att avsluta det tillfälliga upphävandet av tillämpningen så snart som möjligt. Den ska omedelbart underrätta de andra avtalsslutande staterna om sitt beslut och sända ett vederbörligt meddelande till depositarien.

33.2 The Contracting State suspending the application of this Agreement or parts thereof shall endeavour to terminate the suspension as soon as possible. It shall inform the other Contracting States immediately of its decision and notify the Depositary accordingly.

33.3 Det tillfälliga upphävandet av tillämpningen befriar inte de övriga avtalsslutande staterna från att iaktta artikel 30.

33.3 The suspension does not exempt the other Contracting States from complying with Article 30.

Artikel 34

Article 34

Registrering hos Internationella civila luftfartsorganisationen

International Civil Aviation Organisation Registration

Avtalet och alla senare införda ändringar i det ska registreras hos Internationella civila

This Agreement and any subsequent amendment thereto shall be registered with

luftfartsorganisationen (Icao) i enlighet med bestämmelserna i artikel 83 i Chicagokonventionen.

ICAO in accordance with the provisions of Article 83 of the Chicago Convention.

Artikel 35

Article 35

Ikraftträdande

Entry into Force

35.1 Avtalet ska ratificeras, godtas eller godkännas i enlighet med de avtalsslutande staternas nationella lagstiftning. Ratificerings-, godtagande- eller godkännandeinstrument ska deponeras hos depositarien.

35.1 This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval in accordance with the national legislation of the Contracting States. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

35.2 Avtalet ska träda i kraft 30 dagar efter att det sista ratificerings-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet har deponerats hos depositarien.

35.2 This Agreement shall enter into force 30 days after the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval with the Depositary.

Artikel 36

Article 36

Depositarien och dess uppgifter

Depositary and its Functions

36.1 Konungariket Norge är depositarie för avtalet.

36.1 The Kingdom of Norway is the Depositary of this Agreement.

36.2 Depositariens uppgifter är att

36.2 The Depositary shall:

- 1) underrätta de avtalsslutande staterna om
  - a. varje deponering av ett ratificerings-, godtagande- eller godkännandeinstrument och tidpunkten för detta,
  - b. dagen för ikraftträdande av avtalet och av ändringarna i det,
  - c. stater ansökningar om anslutning till avtalet,
  - d. meddelanden från de avtalsslutande staterna gällande uppsägning av avtalet, dagen som depositarien mottog meddelandet om uppsägning och dagen då avtalet upphör för den avtalsslutande staten i fråga,
  - e. meddelanden om utseenden av leverantörer av flygtrafikledningstjänst,
  - f. meddelanden om tillfälligt upphävande av tillämpningen och om upphörande av tillfälligt upphävande,
  - g. meddelanden om tillämpning av artikel 27.

- 1) inform the Contracting States of:
  - a. each deposit of an instrument of ratification, acceptance and approval with the date thereof;
  - b. the date of entry into force of this Agreement and of any amendment;
  - c. any application by a state to accede to this Agreement;
  - d. any withdrawal by a Contracting State of this Agreement, the date on which the notification of the withdrawal is received by the Depositary and the date on which this Agreement shall cease to have effect for the Contracting State concerned;
  - e. any notification of the designation of the air traffic service providers;
  - f. any notification of the suspension and the termination of the suspension;
  - g. any notification of the application of Article 27.

2) registrera avtalet och därtill senare gjorda ändringar hos Icao.

2) register this Agreement and any subsequent amendment with ICAO.

3) underrätta Europeiska kommissionen om dagen för ikraftträdande av avtalet och änd-

3) inform the European Commission of the date of entry into force of this Agreement

ringar i det.

4) underrätta Icao och Europeiska kommissionen om

a. varje anslutning till avtalet och tidpunkten för detta,

b. varje uppsägning av avtalet och tidpunkten för detta,

c. varje tillfälligt upphörande eller partiellt tillfälligt upphörande av tillämpningen av avtalet och tidpunkterna för detta,

d. om upphörandet av avtalets giltighet och tidpunkten för detta.

5) sköta depositariers övriga sedvanliga uppgifter.

and any subsequent amendment.

4) inform ICAO and the European Commission of:

a. any accession to this Agreement with the date thereof;

b. any withdrawal of this Agreement with the date thereof;

c. any suspension or partial suspension of this Agreement with the date thereof;

d. the termination of this Agreement with the date thereof.

5) perform any other functions customary for depositaries.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised, have signed this Agreement.

Ingånget den 4 juni 2012 i ett (1) original-exemplar på engelska. Depositarien ska sända bestyrkta kopior till alla avtalsslutande stater.

DONE at Tallinn on 4 June 2012 in one (1) original version in the English language. The Depositary shall transmit certified copies to all the Contracting States.

För Republiken Estland

For the Republic of Estonia

För Republiken Finland

For the Republic of Finland

För Republikens Lettland

For the Republic of Latvia

För Konungariket Norge

For the Kingdom of Norway